

NORGES HØYESTERETT

Den 6. mai 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Normann, Ringnes og Thyness i

HR-2021-971-U, (sak nr. 21-042155STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Morten Kjensli)

B (advokat Sigurd Jørgen Klomsæt)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Leif Aleksandersen)

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder lagmannsrettens lovanvendelse, saksbehandling og straffutmåling i sak om innførsel av narkotika.
- (2) Ved tiltalebeslutning 20. desember 2019 ble A, født 00.00.1966, og B, født 00.00.1962, satt under tiltale for to tilfeller av grov narkotikaforbrytelse, begått som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe. Begge poster gjaldt innførsel av hasj fra Danmark til Norge.
- (3) Agder tingrett avsa 15. januar 2020 dom med slik slutning:
 - «1 B, født 00.00.1962, frifinnes for tiltalen post II.
 - 2 B, født 00.00.1962, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. § 231, 1. ledd til fengsel i 5 – fem- år. Han tilkommer fradrag for utholdt varetekt med 165 – hundreogsekstifem – dager, jf. straffeloven § 83.
 - 3 (...)
 - 4 A, født 00.00.1966, frifinnes for tiltalen post II.
 - 5 A, født 00.00.1966, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232, 2. ledd, 1. straffalternativ, jf. § 231, 1. ledd til fengsel i 10 – ti – år og 6 – seks – måneder. Straffen er en fellesstraff med resttiden etter prøveløslatelse fra Borgarting lagmannsretts dom av 11.01.2010, jf. straffegjennomføringsloven § 45, jf. straffeloven § 52. Han tilkommer fradrag for utholdt varetekt med 165 – hundreogsekstifem – dager, jf. straffeloven § 83.

(...))»

- (4) Påtalemyndigheten anket bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tiltalens post II og straffutmålingen for B og A. B anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tiltalens post I og straffutmålingen. A anket straffutmålingen.
- (5) Agder lagmannsrett avsa 16. september 2020 dom med slik slutning:
- «1. B, født 00.00.1962, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232 første ledd jf. § 231 første ledd jf. § 15 og overtredelse av straffeloven § 232 første ledd jf. § 231 første ledd jf. § 16 jf. § 15, sammenholdt med § 79 bokstav c til fengsel i 5 – fem – år og 6 – seks – måneder. I straffen fragår 418 – firehundreogatten – dager for utholdt varetekt, jf. straffeloven § 83.»
2. (...)
3. A, født 00.00.1966, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232 første ledd jf. § 231 første ledd jf. § 16 jf. § 15 og det forhold som er rettskraftig avgjort ved tingrettens dom, sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav c til fengsel i 10 – ti – år. Straffen er fellesstraff med resttid etter prøveløslatelse av Borgarting lagmannsretts dom av 11. januar 2020, jf. straffegjennomføringsloven § 45. I straffen fragår 418 – firehundreogatten – dager for utholdt varetekt, jf. straffeloven § 83.»
- (6) Det var dissens på flere punkter.
- (7) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen og saksbehandlingen knyttet til tiltalens post II, samt straffutmålingen.
- (8) Det anføres at tiltalens post II må bedømmes som del av et fortsatt straffbart forhold sammen med post I. Det vises til bevis som tilsier at disse to postene henger nært sammen. Lagmannsretten har ikke kommentert dette, noe som må anses som mangelfulle domsgrunner.
- (9) For det tilfellet at post II er et selvstendig straffbart forhold, anføres det at det ikke foreligger et fullbyrdet straffbart forsøk.
- (10) Det anføres videre at lagmannsretten uriktig har vektlagt straffeloven § 79 første ledd bokstav c, som hjemler straffeskjerpelse når en straffbar handling er utøvet som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe. Bestemmelsen er ment å ramme profesjonelle bakmenn, mens As rolle har kun vært som kurer.
- (11) Lagmannsretten har uriktig ikke gitt A tilståelsesrabatt, og unnlattelsen av å drøfte dette utgjør mangelfulle domsgrunner.
- (12) Straffen er samlet sett blitt vesentlig for streng, spesielt sammenlignet med de medtiltalte.
- (13) B har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen og saksbehandlingen knyttet til tiltalens post II, samt straffutmålingen.
- (14) Anførlene knyttet til post II og anvendelsen av straffeloven § 79 første ledd bokstav c er sammenfallende med As anførslar.

- (15) Det anføres videre at B skulle vært idømt narkotikaprogram med domstolskontroll.
- (16) *Påtalemyndigheten* har i tilsvar anført i korte trekk:
- (17) Lagmannsretten har korrekt kommet til at det foreligger to straffbare forhold. At det var ett forhold ble også anført for lagmannsretten, og forsvarerne ble ikke gitt medhold i dette. Lagmannsretten har også korrekt domfelt for fullbyrdet straffbart forsøk under tiltalens post II.
- (18) Det anføres at lagmannsretten har utmålt en riktig straff for A, og det er korrekt lagt til grunn at han var deltaker i en organisert kriminell gruppe, jf. straffeloven § 79 første ledd bokstav c.
- (19) Til Bs anførsel om at han skulle vært idømt narkotikaprogram med domstolskontroll, anføres at han ikke er egnet. Smuglerturene denne saken gjelder, har ikke vært motivert av rusbruk og rusavhengighet, men av profitt.
- (20) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (21) A og B har ankerett til Høyesterett over tiltalebeslutningen post II, siden de ble frifunnet for dette forholdet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten. Ankene over lovanvendelsen og saksbehandlingen knyttet til post II, og ankene over straffutmålingen, kan derfor bare nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at ankene ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Nektelsesbeslutningen skal i tilfelle begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (22) A og B har for det første anført at tiltalens post II må bedømmes som del av ett fortsatt straffbart forhold sammen med post I, slik tingretten kom til. Post II gjelder en smuglertur som fant sted i juli 2019, som omhandlet 50 kilo hasj, mens post I gjelder en smuglertur som fant sted i august 2019, som omhandlet 122 kilo hasj. Smuglerturen i juli mislyktes ved at båten A og B benyttet fikk motorstans på overfarten fra Norge til Danmark. De er derfor – av en samlet lagmannsrett – kun dømt for forsøk på innførsel for dette tiltalepunktet.
- (23) Grunnlaget for anførselen knyttet til at det dreier seg om ett straffbart forhold, er at forsvarerne mener det er bevist at ca. 23 kilo av det hasjpartiet som skulle innføres til Norge på turen i juli, var en del av det hasjpartiet som ble innført til Norge på turen i august. Det anføres å være mangelfulle domsgrunner at dette ikke er nærmere kommentert.
- (24) Etter straffeprosessloven § 40 fjerde ledd skal domsgrunnene angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering. I HR-2018-2109-U avsnitt 12, er det forklart nærmere hva som ligger i dette:

«Det som først og fremst kreves, er at det blir redegjort for de 'springende – dvs. sentrale – punkter ved bevisvurderingen, og kort angitt hva som har vært avgjørende', jf. også HR-2018-1601-U avsnitt 14. Ved frifinnelse i tingretten og domfellelse i lagmannsretten, må det gjøres nærmere rede for bevisvurderingen i tilknytning til de omstendighetene der lagmannsretten har konkludert annerledes enn tingretten, jf. Rt-2009-1439 avsnitt 32–34 og HR-2017-1246-A avsnitt 24.

Mangelfulle domsgrunner vil sjelden bli ansett som en saksbehandlingsfeil som fører til opphevelse av dommen. For at en mangelfull begrunnelse skal føre til opphevelse, må sentrale punkter i bevisvurderingen bli stående uforklart, jf. Rt-2011-172 avsnitt 29 med henvisning til blant annet Rt-2009-1526 avsnitt 35–37.»

- (25) Utvalget viser først til at lagmannsrettens flertall la til grunn at det hasjpartiet som skulle innføres på turen i juli «ble hentet som opplyst innen 2 dager og fraktet til Norge». Også rettens mindretall la til grunn at partiet ble fraktet til Norge. Det fremgår av dette at lagmannsretten har kommet til at det er tale om to straffbare forhold, og at deler av det første hasjpartiet ikke ble innført først i august. I denne sammenheng kan det videre vises til at det på side 12 i dommen heter:

«C har forklart at han allerede hadde fått overlevert stoffet i København da han ble gjort kjent med at det hadde oppstått problemer og at hasjen ikke ville bli hentet som avtalt. Han ville ikke frakte stoffet til Norge. Han fikk instruks om å parkere sin bil med stoffet ved X hotell i Hirtshals. Bilnøkkelen ble avtalt gjemt bak en hjulfelg. Han ble forklart at stoffet ville bli hentet i løpet av 2 dager. C dro deretter tilbake med ferge fra Hirtshals til Larvik 15. juli.»

- (26) Videre heter på side 6:

«Som lagmannsretten kommer tilbake til, har B og A forklart at det ved første tur den 14. juli ble avtalt å innføre om lag 50 kilo hasj. Videre at begge var innforstått med at det ved andre tur den 7. august var avtalt 'en noe større mengde' hasj enn ved første tur.»

- (27) Når man ser lagmannsrettens bevisvurdering i lys av disse forklaringene fra henholdsvis C, B og A, er det etter utvalgets syn tilstrekkelig forklart at det var tale om et annet hasjparti på den første turen enn på den andre turen. Anførselen om mangelfulle domsgrunner kan ikke føre frem.

- (28) A og B har videre anført at lagmannsretten uriktig har kommet til at forholdet i post II utgjør et fullbyrdet straffbart forsøk.

- (29) Utvalget peker på at lagmannsretten korrekt har tatt utgangspunkt i straffeloven § 16, som krever at siktede må ha fullbyrdesforsett, og i tillegg må foreta seg noe som leder direkte mot utføringen. Det er videre korrekt uttalt i dommen at det beror på en sammensatt vurdering hvorvidt grensen for straffbart forsøk er overskredet. Etter en konkret vurdering kom den samlede lagmannsrett til at så var tilfellet, se dommen side 11:

«Det er etter dette klart at A og B har begynt på selve handlingen som straffebudet beskriver. De har på dette tidspunkt foretatt omfattende planlegging og forberedelser. Deres opptreden viser samlet utvilsomt at forberedelsens og overveielsens tid er forbi. De har begge i lagmannsretten forklart at det alene var motorstansen som gjorde at de ikke fullførte oppdraget. Hadde det ikke skjedd ville de ha hentet stoffet i Danmark.»

- (30) Etter utvalgets syn er dette uttrykk for riktig lovanvendelse.

- (31) Lagmannsretten kom under skyldspørsmålet til at de straffbare handlingene ble utført som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe og har derfor gitt straffeloven § 79 første ledd bokstav c anvendelse. Bestemmelsen medfører økt strafferamme. Lagmannsretten har under straffutmålingen vektlagt det som et skjerpene moment, ved at det er «en omstendighet som bør medføre et tillegg i straffen», se dommen side 14.

- (32) A og B anfører at det ikke er rom for å anvende straffeloven § 79 første ledd bokstav c i denne saken, da de bare hadde kurerroller.

- (33) Etter utvalgets syn var det ikke feil av lagmannsretten å anvende straffeloven § 79 første ledd bokstav c. Lagmannsretten uttaler at A og Bs «medvirkning hverken var helt perifer eller ubetydelig». Det uttales videre at «[d]e har vært deltakere i en operasjon som var profesjonelt organisert og som ble gjennomført av en rekke personer i et koordinert samspill». Til sammenligning kan det vises til Rt-2008-1217 avsnitt 102, der det i siste setning fremgår at straffeloven 1902 § 60 a måtte tilsi skjerping av straffen også for en domfelt som ikke hadde en lederrolle, men like fullt en viktig rolle for gruppen.
- (34) A har anført at lagmannsretten uriktig har unnlatt å gi ham tilståelsesrabatt, og han anfører at dette utgjør mangelfulle domsgrunner. Han har vist til at lagmannsretten for Bs del så hen til at han i tilknytning til post II forklarte seg om et kvantum på vesentlig mer enn det medtaltalte C hadde gitt opplysninger om til politiet, og at A forklarte seg på samme vis som B. Videre er det vist til at A allerede i første avhør tilstod fullt ut det aktuelle kvantum under post I.
- (35) Lagmannsretten drøfter ikke eksplisitt tilståelsesrabatt for A. Lagmannsretten har imidlertid kommet til at de to straffbare forholdene i saken tilsier en samlet straff på fengsel i om lag 7 år. Lagmannsretten har så tillagt resttiden på 4 år og 336 dager, som gjenstår fra en tidligere straffedom. Samlet er straffen fastsatt til fengsel i 10 år. Dette innebærer en betydelig reduksjon i forhold til disse to utgangspunktene. Utvalget kan da ikke se at det er et åpenbart misforhold mellom utmålt straff og de straffbare handlingene, jf. straffeprosessloven § 344, som får anvendelse ved vurderingen av om anken kan nektes fremmet etter § 323 første ledd tredje punktum, jf. for eksempel HR-2021-372-U avsnitt 30. Det er følgelig ikke grunnlag for å oppheve dommen på det grunnlag av at tilståelsesrabatten ikke er eksplisitt behandlet.
- (36) A har videre anført at han har fått en strengere straff enn de andre. Til dette bemerkes at A er dømt for forsøk på innførsel av 50 kilo hasj (post II) og innførsel av 122 kilo hasj (post I), mens lagmannsretten kom til at Bs forsett for post I kun omfattet 70 kilo. Medtaltalte D ble frifunnet for tiltalens post II.
- (37) B har anført at han skulle ha vært idømt narkotikaprogram med domstolskontroll, jf. straffeloven § 37 første ledd bokstav f. Dette ble også gjort gjeldende for lagmannsretten, som ikke fant at det var grunnlag for en slik reaksjon, se dommen side 16:
- «B har gjort gjeldende at han kvalifiserer til narkotikaprogram med domstolskontroll. Han viser til at han har et rusproblem som han i mange år har holdt skjult. Han har imidlertid nå erkjent rusavhengigheten til amfetamin og får poliklinisk hjelp og behandling av psykolog i fengslet.
- Det ble utarbeidet personundersøkelse 30. januar 2020 av Kåre Netland. Det fremgår av denne at B opplyste at han hadde brukt noe amfetamin i korte perioder som alternativ til medisiner for sin ADHD lidelse. Han ble ikke funnet å være i målgruppen for slikt program. Hverken forklaringen fra vitnet Netland eller psykolog Dag Nesse finnes å støtte at B er i målgruppen for narkotikaprogram.»
- (38) I en ny personundersøkelse av B datert 2. desember 2020 konkluderer Kriminalomsorgen med at B ikke er i målgruppen for narkotikaprogram med domstolskontroll. Det er blant annet uttalt følgende: «Bs lovbrudd bærer stort preg av å være profittmotivert, og mindre preg av å ha sammenheng med eget narkotikamisbruk.»

- (39) I foreliggende sak taler hensynet til straffens formål med tyngde mot en slik reaksjon, jf. HR-2019-1643-A avsnitt 41 med videre henvisning til Rt-2010-1082 avsnitt 40. Når B heller ikke er funnet å være i målgruppen, er det etter utvalgets syn klart at narkotikaprogram ikke er aktuelt.
- (40) Utvalget finner det etter dette enstemmig klart at ankene ikke kan føre frem.
- (41) Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at ankene ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller at det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd andre punktum.

S L U T N I N G

Ankene nektes fremmet.

Arne Ringnes
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)